

## Toespraak van Kamervoorzitter Gerdi Verbeet in het kader van de 'Hesterlezing', foyer Haagse Hogeschool, donderdag 25 maart 2010

Dames en heren, beste Arsène

Soms zegt een beeld meer dan duizend woorden. In Noodkreet uit Juárez, het boek dat Arsène van Nierop schreef over de dood van haar dochter Hester, staat een beschrijving van de brug die Mexico verbindt met de Verenigde Staten. 'Aan het begin van de brug stond een enorm bielzen kruis, zwartgeschilderd tegen een roze achtergrond. Het kruis zat vol grote dikke spijkers en aan een aantal daarvan hingen kaartjes. Mijn begeleidster legde het me uit: elke spijker symboliseert een vermoorde vrouw.'

Tussen 1999 en 2006 zijn in Mexico zesduizend vrouwen vermoord. Alleen al in het ene jaar 2004 vonden 1205 vrouwen de dood door geweld. In de staat Chihuahua en de stad Ciudad Juárez is het geweld het grootst. Bijna alle slachtoffers zijn arme migranten, die in de assemblagefabrieken werken. Hun lichamen worden vaak later op de vuilnisbelt aangetroffen – symbool voor hoe de mannen hen zien. Als oud vuil.

Natuurlijk, Ciudad Juárez is ook voor mannen een zeer gewelddadige stad. De drugsbendes hebben er alleen al in 2009 meer dan 2600 mensen vermoord. De oorlog tussen de bendes die strijden om de macht over de drugstransporten naar de VS wordt met extreem geweld en vaak op klaarlichte dag uitgevochten. Maar bij de moord op vrouwen gaat het om iets anders. Die worden niet vermoord omdat ze van een rivaliserende bende zijn. Ze worden vermoord omdat ze vrouw zijn. Feminicide – de moord op vrouwen om de simpele reden dat het vrouwen zijn. Ciudad Juárez heeft de twijfelachtige eer dat dat nieuwe woord in ieders ogen met die stad verbonden is.

Maar laten we onszelf niet voor de gek houden: het geweld tegen vrouwen blijft niet beperkt tot Mexico. Sterker nog: er zijn maar weinig landen in de wereld waar het niet voorkomt. Twee weken geleden bracht ik een bezoek aan Israël en de Palestijnse gebieden. Vooral in Gaza is het aantal gevallen van geweld tegen vrouwen de afgelopen twee jaar flink toegenomen. De mannen kunnen niet meer naar Israël om te werken en kunnen dus niet voor het gezin te zorgen. Daardoor voelen ze zich in hun mannelijke eer aangetast. En net als overal in de wereld zijn de makkelijkste slachtoffers om hun woede op te uiten: hun vrouwen.

Zo gaat het altijd. De problemen raken eerst de mannen – en daarna treffen ze de vrouwen dubbel zo hard. Want die lijden ook onder geweld, economische malaise en honger – maar zij lijden ook nog eens onder de mannen.

Juist daarom is het zo ontzettend belangrijk, dat de overheid pal staat voor de rechten van vrouwen. Wie in het persoonlijk leven in zijn recht wordt aangetast; moet van de overheid op aan kunnen. Die zorgt dat er recht wordt gesproken. Die garandeert een onafhankelijk oordeel. Daar moet de burger op kunnen vertrouwen. En als de overheid van het eigen land het niet kan – laten dan tenminste andere landen hun stem verheffen. Dat is het thema waar ik vandaag over wil spreken. Als de Mexicaanse overheid laks is, als de gouverneur van Chihuahua zegt, dat de slachtoffers het aan zichzelf te wijten hebben, als de politie van Ciudad Juárez machteloos toekijkt – dan moeten andere landen hun stem verheffen.

Ruim drie jaar geleden werd ik gekozen tot voorzitter van de Tweede Kamer. Ik voel dat als een heel bijzondere functie. Ik ben mij er ten diepste van bewust, dat ik gezien word als de vertegenwoordiger van de Nederlandse democratie. Maar ik voel mij ook heel sterk een pleitbezorger van de democratie. Zeker, het is geen volmaakte staatsvorm - ook Mexico is een democratie ... Maar toch: al is er veel op aan te merken, vooralsnog heb ik nooit een betere staatsvorm gezien.

In Nederland wordt de democratische rechtstaat gesymboliseerd door het Parlement. Maar de rechtstaat laat zich vooral ook buiten het Binnenhof voelen. Omdat je in geval van nood op de politie kan vertrouwen. Omdat je altijd een advocaat krijgt. Omdat de rechters echt objectief zijn. Omdat de pers vrij is. Omdat verkiezingen vrij en eerlijk zijn. En omdat Kamerleden ook echt volksvertegenwoordigers zijn, bij wie je kunt aankloppen.

Soms vind ik – en dat zeg ik dan zachtjes – dat we daar in Nederland wel eens wat trotser op mogen zijn.

En soms vind ik, dat we de zegeningen van ons bestel wel wat harder in de wereld mogen uitventen. Wat meer 'zendingswerk' mogen verrichten, om het zo maar te noemen. Zeker ook als het er om gaat de positie van vrouwen te versterken.

Natuurlijk, Nederland weert zich danig op het internationale toneel – zeker in relatie tot onze omvang. Onze europarlementariërs laten flink van zich horen. Het is goed om in het boek van Arsène te lezen, hoe blij ze was toen in oktober 2007 het ontwerp-rapport Vrouwenmoorden in Midden Amerika en Mexico met overweldigende meerderheid door het Europees Parlement werd aangenomen. Een rapport vol concrete voornemens over programma's voor de verhoging van het zelfbewustzijn van vrouwen, voor bestrijding van de straffeloosheid en voor verbetering van het juridische systeem.

Ook in de Verenigde Naties speelt Nederland een rol van betekenis. We leveren intensieve steun aan VN-projecten in Azië en Midden-Amerika, waarbij lokale autoriteiten worden aangesproken op naleving van het vrouwenrechtenverdrag. En de Algemene Vergadering van de VN heeft pas nog een Belgisch-Nederlandse resolutie aangenomen die straffeloosheid van geweld tegen vrouwen op nationaal niveau moet tegengaan.

We laten onze stem horen.

Maar het gaat allemaal zo langzaam.

Begin maart vierde de VN-commissie voor de mensenrechten het feit dat 15 jaar geleden in Beijing het Platform for Action is aangenomen, speciaal gericht op de rechten van vrouwen. Tien jaar geleden volgde de Millenium Declaration, waarbij in één van de doelen speciaal aandacht werd gevraagd voor de strijd tegen alle vormen van geweld tegen vrouwen. Maar de uitvoering van alle Milleniumdoelen blijft achter bij de verwachtingen. En de meeste achterstand zien we bij de thema's die speciaal over vrouwen gaan: over betere gezondheidszorg rond geboorte en moederschap en over uitbanning van geweld tegen vrouwen.

Ik ben hier, eerlijk gezegd, een beetje cynisch over. Ik denk dat het gebrek aan vooruitgang op deze doelen weinig te maken heeft met geld of met technische problemen. Het gaat om een gebrek aan een gevoel van urgentie, aan belangstelling, aan inzet. Vrouwenrechten hebben, als het er op aan komt, gewoon niet zo'n prioriteit.

En dus zit er niets anders op, dan dat vrouwen zich hier zelf nog harder voor inzetten.

Een jaar geleden mocht ik gastvrouw zijn van een internationaal congres van vrouwelijke Parlementariërs met als thema Gezondheidszorg voor moeders en pasgeboren kinderen. Ook daar heb ik deze oproep gedaan. Vrouwen hebben misschien niet zoveel macht in de wereld, maar één macht hebben ze in elk geval: de macht van het getal. Alleen als we die gebruiken, door ons samen internationaal in te zetten voor onze rechten – alleen dan kan er iets veranderen.

In de Verenigde Staten hebben de vrouwelijke Parlementariërs dat al laten zien. Vorige maand werd daar een wet aangenomen, opgesteld door democratische en republikeinse vrouwen samen, die een miljard dollar uittrekt voor ontwikkelingshulp-projecten gericht tegen geweld tegen vrouwen.

Maar ook 'gewone' vrouwen kunnen veel. Daarom is het boek van Arsène van Nierop niet alleen een verdrietig boek, maar ook een hoopgevend boek. Als vrouwen echt iets willen veranderen en zich daar voluit voor inzetten, dan kunnen we veel voor elkaar krijgen. Ook al is de dader van de moord op Hester nog niet gepakt – er is intussen in Mexico wel iets veranderd. Twee jaar geleden werd er voor het eerst iemand aangeklaagd wegens feminicide: moord gepleegd uit haat tegen vrouwen. Vorige maand heeft president Calderón beloofd 200 miljoen euro in te zetten voor verbetering van de veiligheid en de sociale omstandigheden in Ciudad Juárez. Ook heeft het Europees Parlement in 2007 een rapport uitgebracht waarin zij de Mexicaanse regering vraagt organisaties als Casa Amiga, opgericht door de onlangs overleden Esther Chávez, te respecteren, te ondersteunen en niet tegen te werken.

Het kan dus wel. Als we ons verzetten, kan er wel degelijk iets veranderen.

Zoals in het verhaal van Las Mariposas. Op 25 november 1960 werden in de Dominicaanse Republiek de drie zusters Mirabal vermoord. Trujillo, de dictator van het land, vond de dames te lastig en liet hen uit de weg ruimen. Het volksverzet tegen deze brute daad – vooral van vrouwen – was zo omvangrijk, dat er binnen een jaar een eind kwam aan de dictatuur. Sindsdien leven de zusters Mirabal in de Dominicaanse republiek voort als 'de onvergetelijke vlinders', las mariposas. De VN hebben inmiddels hun sterfdag, 25 november, gekozen als Dag tegen het geweld tegen vrouwen.

Dames en heren,

Het houten kruis met zijn honderden spijkers dat ik aan het begin van dit verhaal noemde, staat er nog steeds. En ik ben bang dat er meer spijkers op zitten dan toen Arsène het beeld zag. En toch is er iets veranderd in Mexico – mede door de inzet van Arsène van Nierop, van Esther Chávez en al die andere vrouwen die het er niet bij laten zitten. Geweld tegen vrouwen kunnen we alleen bestrijden, als vrouwen zich daar voor inzetten.

Maar niet alleen de vrouwen.

Want het is zoals het staat geschreven op de rouwkaart van Esther Chávez: de zaak van de vrouwen is uiteindelijk ook de zaak van de mannen – want het is de zaak van een rechtvaardiger, democratischer samenleving.